

Verslag Landelijke Kennistafel Onderzoekend en Ontwerpend Leren

7 oktober 2020

Op 7 oktober j.l. komen de leden van de Landelijke Kennistafel OOL online bijeen in Microsoft Teams. Dat is misschien wat minder interactief, minder direct en minder gezellig dan de vorige bijeenkomsten in de Zalen van Zeven in Utrecht, het doet niets af aan de opbrengst. In welke vorm deze groep ook samenkomt, er stroomt altijd volop energie, kennis en ervaring over deze tafel.

Voortvloeiend uit de vorige bijeenkomst van de kennistafel in juni 2020, zijn er de afgelopen periode heel wat vorderingen gemaakt, zo blijkt uit de presentatie van inhoudelijk voorzitter Juliëtte Walma van der Molen. In die vorige bijeenkomst is besloten om de opbrengsten van de Landelijke Kennistafel OOL te presenteren in de vorm van een website. Deze site wordt 'opgehangen' aan de website van het [Platform Samen Onderzoeken](#) die onlangs is gelanceerd door de NRO en de PO-Raad. Onder de vlag 'Weten Wat Werkt' zal de Landelijke Kennistafel OOL hier kennis, producten en praktijken presenteren die scholen/leerkrachten kunnen helpen om onderzoekend en ontwerpend leren vorm en inhoud te geven. De content heeft betrekking op twee thema's: 'Nieuwsgierigheid' en 'Professionalisering'. Wat werkt volgens onderzoek? En wat werkt in de praktijk? Op die twee vragen moet de website antwoorden geven.

Tegels Nieuwsgierigheid

In de vorige bijeenkomsten deden de deelnemers van de kennistafel al heel wat suggesties – praktijkvoorbeelden, wetenschappelijke kennis, interviews, materialen, filmpjes – die een plek kunnen krijgen op de website. Ook deden lanceerden zij ideeën voor relevante thema's en subthema's ('tegels') waarmee de content van de website kan worden geordend, zodat bezoekers snel vinden waar ze naar op zoek zijn.

Met die input is het projectteam de afgelopen maanden aan de slag gegaan. Met name de invulling van het thema 'Nieuwsgierigheid' is al een heel eind gevorderd. Er is gekozen voor zes hoofdtegels die zijn uitgewerkt in 'subtegels'. Voor alle (sub)tegels zijn inmiddels inleidende tekstjes geschreven.

Dit zijn de hoofdtegels van het thema 'Nieuwsgierigheid':

1. Wat is dat eigenlijk, nieuwsgierigheid?
2. Nieuwsgierigheid als motor voor leren
3. Vanuit nieuwsgierigheid op onderzoek
4. Nieuwsgierigheid in actie
5. Nieuwsgierigheid van kleuter tot puber
6. Hoe organiseer je een nieuwsgierige school?

Tegels Professionalisering

Ook het thema 'Professionalisering' is uitgewerkt in een dergelijke structuur. Dit zijn de hoofdtegels:

1. Wat is dat eigenlijk, onderzoekend en ontwerpnd leren?
2. Hoe ziet de ontdekkende leerkracht eruit?
3. Wat is goede OOL professionalisering?
4. Bouwen aan visie en implementatie
5. Onderzoekend en ontwerpnd leren: (g)een vak apart
6. Starten met goede voorbeelden van thematisch projectonderwijs

De leden van de kennistafel krijgen de uitwerkingen van beide thema's binnenkort toegestuurd.

De scholen in

De komende periode is het zaak om de website verder te vullen en de scholen in te gaan om zoveel mogelijk aansprekende praktijkvoorbeelden te verzamelen. Twee deelnemers van de kennistafel geven hiervoor tijdens deze bijeenkomst de aftrap.

Basisschool Zonnestraal in Den Haag

Xander Roels, innovatiecoach en Xperio-leerkracht op basisschool Zonnestraal in Den Haag (Octant) vertelt over de manier waarop nieuwsgierigheid op zijn school wordt ingezet in de lessen. Octant heeft twee [Xperio-labs](#) ingericht, waar kinderen ontdekken, ontwerpen en experimenteren. Xander geeft een paar voorbeelden van Xperio-activiteiten over 'zwerfafval' (groep 3 t/m 5) en over kettingreacties (bovenbouw). Vaak wordt verondersteld dat de nieuwsgierigheid van kinderen afneemt als ze ouder worden, maar Xander laat verschillende manieren zien waarop we ook in de bovenbouw de nieuwsgierigheid van kinderen kunnen triggeren.

Eerste Westlandse Montessorischool Monster

Het tweede praktijkvoorbeeld komt van Matthieu Spekkers¹, wetenschapper en leerkracht op de Eerste Westlandse Montessorischool Monster, waar ontdekken, onderzoeken en ontwerpen belangrijke pijlers van het onderwijs zijn. Het onderzoek dat kinderen doen wordt doorgaans ingegeven door de vragen van kinderen, die worden verzameld in een 'vragendoos' of met een onderzoeksformulier (bovenbouw). Dat levert zeer gevarieerde onderzoeksvragen op, bijvoorbeeld 'Hoe snel loopt een wandelende tak?', 'Hoe ontstaat een rivier?' of 'Hoe maak je een katapult?' De school heeft een Wetenschapslab ingericht met onder meer robotica materiaal, maar voorop staat dat onderzoeken en ontwerpen in elke klas, in allerlei contexten aan bod komen. Wie meer wil weten over de wijze waarop deze school dat doet, kan op YouTube de [documentaire 'Morgen beginnen'](#) bekijken.

¹ Matthieu maakt bij zijn presentatie gebruik van [Mentimeter](#), een tool waarmee je in (online) bijeenkomsten gemakkelijk interactie kunt organiseren.

Veelbelovend

De twee gepresenteerde praktijkvoorbeelden krijgen sowieso een plek op de website Weten Wat Werkt. Maar om nog meer input voor de website te verzamelen, gaan de deelnemers van de kennistafel gedurende een uur in tweetallen aan de slag. Elk tweetal kiest een tegel en schrijft op welke best practices, materialen en te interviewen personen bij deze tegel passen. Ook staan de tweetallen stil bij de vraag wat je juist wel en juist niet moet doen als het gaat om de tegel die zij hebben gekozen.

De tweetallen wordt gevraagd om het verslag van hun brainstorm op te sturen, maar een korte inventarisatie van opbrengsten aan het eind van de bijeenkomst is veelbelovend. Juliette benadrukt dat suggesties ook na deze bijeenkomst meer dan welkom zijn: “Breng alles in waarvan jij denkt dat het bijdraagt, alles waarvan jij denkt dat het werkt. Wat mogen we op de website absoluut niet missen?”

Tips tips tips

Juliette sluit de bijeenkomst af, maar niet zonder de vraag te stellen of iemand nog iets kwijt wil. En dat levert op de valreep nog een mooi lijstje met tips op:

- Zorg ervoor dat de website multiculturaliteit uitstraalt.
- Gebruik veel beeldend materiaal: zo ziet het eruit in de klas.
- Laat ook zien: hoe begin je klein met OOL? Het kan beginnende scholen afschikken als je alleen maar scholen laat zien die al ver zijn.
- Bied concrete handvatten voor leerkrachten die met OOL beginnen.
- Besteed aandacht aan kinderen die een achterstand hebben.
- Besteed aandacht aan de hobbels die je tegenkomt; laat zien dat het een proces is van vallen en opstaan.
- Besteed aandacht aan de rol van de schoolleider en van de bestuurder.
- Maak duidelijk dat er niet één recept is voor onderzoekend en ontwerpend leren.

Heb je aanvullende suggesties voor de website Weten Wat Werkt?

Mail ze naar Hein van den Bemt:

h.vandenbemt@gmail.com